

[50] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte mandag den 7. juni 1971 kl. 9.00.

Møtet ble ledet av formannen, H e l g e S e i p .

Til stede var: John Austrheim, Kjell Magne Fredheim, Knut Frydenlund, Leif Granli, Guttorm Hansen, Lars Korvald, Otto Lyng, Margith Munkebye, Tor Oftedal, Sverre Nybø (for Erling Petersen), Helge Seip, Kåre Willoch, Bernt Ingvaldsen, Gunnar Alf Larsen, Magnus Andersen, Ingvar Bakken, Karl J. Brommeland, Gunnar Garbo, Aase Lionæs, Sonja Ludvigsen, Svenn Stray, Paul Thyness, Ingvald Ulveseth, Johan A. Vikan og Johan Østby.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Bratteli, utenriksminister Andreas Cappelen, handelsminister Per Kleppe, fiskeriminister Knut Hoem, justisminister Oddvar Berrefjord, forsvarsminister A.J. Fostervoll og samferdselsminister Reiulf Steen.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Utenriksdepartementet: Statssekretær Stoltenberg, utenriksråd Boye, underdirektør Saxrud, underdirektør Holland, byråsjef Ølberg, byråsjef Arnesen, underdirektør Vibe og ambassadør Vennemo.

Fra Fiskeridepartementet: Ekspedisjonssjef Gundersen.

D a g s o r d e n :

1. Svalbard-saken.
2. Spørsmål i forbindelse med innstillingen om St.meld. nr. 89 (1969-70).
3. Memoranda om markedssaken.

Formannen: Utenriksministeren har bedt om at de memoranda om markedssaken som er delt ut, må bli tatt først av hensyn til den knappe tid som står til rådighet. Da dette møte ble berammet, trodde man at Stortinget skulle starte sin møtevirksomhet kl. 11 i dag, slik at vi hadde hatt bedre tid. Men i og med denne forskyvning er kommet, foreslår jeg at man foretar den endring som utenriksministeren har bedt om. – Det anses bifalt.

Da er det vel naturlig å gi ordet til utenriksministeren til en kommentar til de to memoranda.

Utenriksminister Cappelen: Jeg går ut fra at vi bare får behandlet disse to memoranda, og i så fall må jeg be om at vi før Stortinget tar sommerferie, får et nytt møte for å behandle den sak som står først på dagsordenen, nemlig Svalbard-saken som etter min oppfatning ikke kan vente lenger av mange grunner. Dessuten vil det kanskje være av en viss interesse for [51] den utvidede utenrikskomite å få en rapport fra det siste NATO-møtet, hvor vi jo spilte en viss rolle når det gjaldt Portugal.

Jeg vil be om at fiskeriministeren, som jo har den beste innsikt i disse ting, redegjør for komiteen når det gjelder markedsordningen for fisk.

Statsråd Hoem: Dette memorandum om markedsordningen for fisk, som er lagt fram, er på vanlig måte utarbeidet med hjelp av den rådgivende arbeidsgruppe for fisk, med representanter for administrasjonen i departementene og fra næringen. Det er videre bearbeidet av Forhandlingsutvalget og av Regjeringen. Hele memorandumet er basert på det opplegg som den rådgivende arbeidsgruppe har lagt fram. Det omhandler markedsordningen som er innført i EF når det gjelder fiskeomsetningen, og det prisstabiliseringssystem som er innført for Fellesskapet.

I dette utkast til memorandum er det i punktene 1-4 repetert en del praktiske opplysninger, som tidligere er lagt fram under forhandlingsrundene, om de fundamentale forskjeller mellom vår struktur når det gjelder fiskeomsetning, og EF's struktur i dag, før vi er blitt medlem. Dette er altså påpeking av faktiske forhold.

Men i punktene 5-13 har man tatt opp de spesielle problemer som man mener bør gjøres til gjenstand for forhandlinger for å få de nødvendige tillempninger i EF's markedsordning, slik at den vil passe om også vi blir medlem.

I punkt 5 har man tatt opp spørsmålet om omsetningsorganisasjonene, eller produsentorganisasjonene som EF kaller sine reguleringsorganisasjoner for førstehåndsomsetning. Der peker vi på at i Norge har man en ordning basert på råfiskloven, som instituerer tvungen omsetning av fisk gjennom fiskesalgslagene, tilsvarende produsentorganisasjonene i EF, mens man i EF har innført et system med frivillig førstehåndsomsetning gjennom produsentorganisasjonene. Hvilken som helst fisker kan velge om han vil være medlem av en produsentorganisasjon eller ikke. Er han medlem, må ha selge sin fisk gjennom organisasjonen. Velger han å stå utenom, har han også anledning til det. Men hvis han står utenfor, utelukkes han fra støtteordningen med kompensasjon for fisk som omsettes for tilbaketrekningpris. Vi peker på at vår erfaring er at det er nødvendig å få full stabilisering av prisene på førstehånd, at all omsetning skjer under kontroll av omsetningsorganisasjonene, og at det etter vårt syn er ønskelig at hele fellesskapets omsetningsordning baseres på tvungen kontroll ved omsetning gjennom organisasjonene. Vi peker spesielt på at for Norge, med vår struktur, er det nødvendig å få beholde den ordning vi har med lovbeskyttede salgsorganisasjoner etter råfiskloven.

I punkt 6 har vi tatt opp selve prisreguleringen, slik den er gjennomført i EF. Vi peker på at i Norge er det en meget stor del av det kvantum som bringes på land, som er tilvirket fisk, dvs. det er ikke fersk råfisk, men den er tilvirket enten til saltfisk eller frossenfisk om bord i fiskefartøyet. Vi peker på at [52] dette er en så stor del av kvantumet at det er nødvendig, dersom prisreguleringsordningen skal bli effektiv, at også tilvirket fisk tas med i omsetningsreguleringen, slik at denne ikke bare omfatter fisk som leveres fersk fra fiskefartøy, som det nå er i EF.

I punkt 6 b) gjør vi rede for den betydning som fangst av fisk til oppmaling til mel og olje har for vår næring. Vi peker på at når det gjelder slik anvendelse av

fisken, er det ikke gjennomført en felles markedsordning i det nåværende EF, og at det er nødvendig for oss at det blir innført en regulering også for slike varer.

Vi viser til at i EF er vegetabilsk proteinholdig kraftfôr underlagt en spesiell markedsordning med vesentlig støttebeløp fra landbruksfondet, FEOGA, og vi peker på at fiskemel er en konkurrerende vare som omsettes til samme formål. Det vil da være rimelig at man for denne vare får en markedsordning bygd opp etter samme prinsipp som det som gjelder for vegetabilsk proteinholdig kraftfôr. Vi peker på visse tekniske problemer i forbindelse med regulering av fiskemel og fiskeolje og antyder som en løsning at prisstabiliseringen baseres på fastsatte priser på ferdigprodukter, fiskemel og fiskeolje.

I punkt 7 a) tar vi opp de problemer som reiser seg ved at den prisstabiliseringslinje som er lagt opp i det nåværende EF, er forutsatt å skulle være ens over hele markedet. Det er forutsatt å holde ens pris til fisker enten fisken leveres i de sentrale havnene i Europa eller, nå vi eventuelt blir medlem, i våre utkanthavner. Det er de såkalte orienteringspriser, tilbaketrekningspriser og kompensasjonspriser som skal gjelde likt over hele markedet. Vi peker på at dette vil føre til store problemer for oss, hvis vi blir medlem, på grunn av vår store avstand til de sentrale markeder hvor fisken skal konsumeres. Det vil i perioder med rikelige fisketilførsler føre til at utkantdistriktene blir de første som vil presses ned på tilbaketrekningsprisenivå og kanskje i stor utstrekning blir liggende der, fordi man alltid vil ha store avstander og dermed store utgifter til frakter fra utkantstedene og fram til de sentrale markeder.

Vi peker på at dette gjør det nødvendig å finne fram til et fraktutjamningssystem og ber om at dette spørsmål blir tatt opp.

I punkt b) behandler vi det problem som vi har som følge av at vi har et minsteprissystem med faste minstepriser som differensierer etter den anvendelse fisken leveres til. Vi peker på at det på basis av verdensmarkedets prisnivå på enkelte produkter kan oppnås høyere priser enn de tilbaketrekningspriser som er fastsatt, og at man ikke bør være nødt til å selge til tilbaketrekningspriser. Det er av betydning å ha fri prisdannelse over dette såfremt verdensmarkedet gir grunnlag for høyere pris. Vi ber derfor om å få beholde den adgang våre fiskerlag har til å fastsette minstepriser også høyere enn tilbaketrekningsprisen, men disse minstepriser skal selvfølgelig ikke støttes av Landbruksfondet. Støtten derfra kommer først inn når fiskerne må selge til slik anvendelse som ikke betinger høyere pris enn tilbaketrekningsprisen. Men vi mener det er nødvendig å kunne beskytte ved minsteprisfastsettelse også et høyere nivå enn det som for så vidt forutsettes dannet ved auksjonssystemet i Europa.

[53] I punkt 8 peker vi på at det er fastsatt at den fisk som kommer ned på tilbaketrekningsprisenivå, skal trekkes ut av markedet i EF. Får man ikke solgt fisken til denne pris, skal den trekkes ut av markedet og selges til anvendelse som ikke forstyrrer den alminnelige markedsføring av fiskeprodukter. I slike tilfelle er det fastsatt at Landbruksfondet skal yte kompensasjon til fiskerne slik at de etter noe forskjellig prosentsatser – fra 71 til 75 pst. – kan få delvis dekket tilbaketrekningsprisen. Fiskerne kan skaffe seg ytterligere dekning ved intern

prisregulering, ved å legge avgift på den fisk som selges til høyere pris enn tilbakerekningensprisen, og bruke dette som tilskudd i tillegg til støttebeløpet som kommer fra Landbruksfondet for å kompensere denne tilbakerekningensprisen. Vi peker på at det vil være naturlig at hele tilbakerekningensprisen blir garantert fiskerne av fondet, slik det er gjort ved spesielle markedsordninger for en rekke landbruksprodukter. Vi mener at dette prinsipp er riktig også for fisket. Må fisken trekkes ut av markedet som følge av at det er overskudd, må fiskerne få den fulle tilbakerekningenspris. Vi ber om at dette prinsipp må bli drøftet.

I punkt 9 har vi tatt opp de spesielle kvalitetsnormer og den spesielle kvalitetskontroll som er gjennomført i EF som ledd i markedsordningen. Disse kvalitetsforskriftene er svært detaljerte og påbyr en meget omfattende kontroll ved landingen av hver enkelt fangst. De er så pass kompliserte at det vil ikke være mulig for oss med vår struktur med så mange landingsplasser spredt langs hele kysten, å gjennomføre en fullstendig kontroll på det grunnlag som er lagt opp for kontrollen i EF. Vi ber derfor om å få drøfte en tilpassing av kvalitetskontrollordningen til våre forhold.

I punkt 10 bygger vi på det forhold at etter det systemet vi har med salgsorganisasjoner, er fiskerne selv gjennom sine organisasjoner overlatt å fastsette prisene på fisk fra førstehånd. Prisstabiliseringssystemet i EF med orienteringspriser og tilbakerekningenspriser er basert på priser som er fastsatt på fellesmarkedsbasis av offentlige organer. Vi ber om at det blir myket opp slik at produsentorganisasjonene i EF må få innflytelse på hvordan prisene skal fastsettes, og ber om å få drøfte også det.

I punkt 11 peker vi på at det systemet som i EF er lagt opp for stabilisering av førstehåndsprisen gjennom tilbakerekningssystemet, kan virke skadelig for så vidt gjelder bestander som er gjenstand for overbeskatning. Dette at man får en garantert tilbakerekningenspris og en viss del av tilbakerekningensprisen i form av en kompensasjon om man fortsetter å fiske matnyttig fisk og baserer det på tilbakerekning og oppmaling til fiskemel, kan føre til en ytterligere desimering av fiskebestander som allerede er overbeskattet. Vi ber derfor om å få drøfte også fiskestopp og fangstinnkrenkning som middel for å stabilisere prisnivået uten å få som bivirkning den desimering av fiskebestanden som jeg nevnte. Det som da selvfølgelig blir aktuelt, er – hvis slike hjelpemidler skal brukes i prisstabiliseringen – å finne fram til kompensasjonsordninger for fiskere som i stedet for å selge fisk til tilbakerekningenspris, blir påbudt å ligge i land eller innskrenke sin innsats og får et tap som følge av det.

[54] I punkt 12 peker vi på at den felles markedsforordning som er innført for EF, ikke har noen ordning for regulering ut over førstehåndsomsetningen. Vi peker på at – med vår spesielle struktur med en rekke små fiskeprodusenter spredt langs hele kysten, så har våre fiskeprodusenter i mange tilfelle en viss likhet, kan vi si, med større fiskebåtrekere i EF. Av denne grunn har vi måttet gjennomføre en prisstabilisering også ved salg av fisk fra tilvirker. Loven om dette ble vedtatt av Stortinget like før jul i fjor, og er nå satt i verk. Vi ber om å få drøfte spørsmålet om å få opprettholde den ordning som vi der har gjennomført.

I punkt 13 er vi inne på eksport av fisk fra Fellesskapet til tredjeland, til land utenfor Fellesskapet. Vi peker på at selv om vi blir medlem, må vi regne med fortsatt å måtte selge en vesentlig del av vårt kvantum til land utenfor Fellesskapet. Vi peker på at på grunn av at det er store kvanta det her dreier seg om, vil det være av stor betydning også for Fellesskapet at vi kan opprettholde denne eksporten. Skulle disse våre kvanta ikke kunne eksporteres på forsvarlig måte, ville man få et sterkt overskuddsproblem i Fellesskapet ved at fiskerne måtte få tilbaketrekingspriser med støtte fra landbruksfondet i stedet for å kunne utnytte eksportmarkedet. Vi uttaler der at den ordning som er gjennomført for EF med eksportrestitusjoner, som skal dekke mellomlaget mellom kostpris i EF og markedspris på verdensmarkedet ved restitusjon til eksportørene for en for høyt betalt pris på førstehånd, kan virke tjenlig. Men dette er ikke bygd ut i detalj, så vi har for så vidt ikke fullverdig materiale til å bedømme det. Vi ber om at ordningen må gjøres slik at den virker tjenlig for oss når det gjelder eksportprodukter som bl.a. klippfisk og tørrfisk, som har en lang omsetningssyklus, som tar veldig lang tid fra fisken selges i førstehånd til den selges som ferdig vare – ofte et år etter at den er produsert.

Vi peker også på at vi i Norge har funnet det riktig å stimulere til forskjellige former for eksportsamarbeid og også har visse former for sentralisert eksport bl.a. til land som har sentralisert import – det gjelder bl.a. statshandelsland. Vi ber der om at for så vidt gjelder salg til land med sentralisert import, bør man søke å finne fram til en fellesskapelig samarbeidsordning for eksportørene for å hindre konkurranse dem imellom. Vi påpeker også at vi finner det riktig at det eksport-samarbeid som er utviklet på nasjonalt grunnlag må bli bevart, og at vi må kunne beholde vår lovgivning på dette område inntil det er utviklet fellesskapelige reguleringer som kan overflødiggjøre våre interne reguleringer. Slike frivillige salgsorganisasjoner er Nordsildmel, som har enesalg av sildemel og sildeolje, Frionor, som på flere markeder har enerett på salg av frosne produkter, og vi har tilsvarende Unidos for salg av klippfisk på sentraliserte markeder.

Det er da de punktene som er tatt opp her – uten at man har gått mer i detaljer, som vi ber om forhandlinger om. Vi har påpekt problemene, og vi har påpekt våre ønsker om løsninger. I punkt 14 er det pekt på at en rekke av disse problemer krever forsvarlige løsninger på dem, og at vi er beredt til å drøfte dette videre på denne måte.

[55] Formannen: Er det noen som vil ha ordet til memorandumet eller til fiskeriministerens redegjørelse?

Lars Korvald: Jeg spurte forrige gang på møte den 30. april, om man når det gjelder de spørsmål vi da hadde oppe i forbindelse med fiskeripolitikken, hadde konsultert fiskerorganisasjonene, og fiskeriministeren uttalte da at Fiskarlagets krav var tilgodesett. Skriverier i avisene siden kan jo tyde på visse andre ting. Jeg er ikke så inne i disse problemene, men jeg oppfattet den gang fiskeriministerens svar slik

at det opplegg som da ble presentert, var i samsvar med det som Fiskarlaget hadde fremsatt. Jeg noterte meg faktisk at Fiskarlagets krav var tilgodesett.

Når det gjelder det memorandumet som er lagt fram her i dag, må jeg stille samme spørsmål – om dette er i forståelse med fiskerorganisasjonene. Så langt jeg personlig kan se, er det ikke noe å bemerke til det, men jeg er ikke så godt inne i dette. Det er av en viss viktighet å vite hva organisasjonene eventuelt måtte ha å bemerke, og om det er samsvar mellom det organisasjonene måtte mene på dette området, og det Regjeringen her har lagt opp til.

Jeg spurte også om man hadde konsultert de andre søkerland om fiskeriopplegget, og da svarte utenriksministeren at de andre søkerland ventet på Norge når det gjaldt fiskerispørsmålene. Hvorvidt man kan legge i det at man hadde foretatt konsultasjon på forhånd, slik at man for så vidt var i forståelse med hverandre om de krav som man ville stille, ble det ikke gått nærmere inn på.

Imidlertid har jo britene kommet med sitt utspill om fiskerispørsmålene og fiskerigrensene, og jeg vil tillate meg å komme inn på det her: De setter 6 mil som krav, men det er visse uttalelser i det britiske opplegget som kan tyde på at de stiller noe strengere krav innenfor 6 mil enn vi har stilt innenfor 12 mil. Da vi var på besøk i Storbritannia nå, fikk vi av vår ambassade en oversettelse av det som skulle være sagt. Jeg skal ikke begi meg inn på tolkningen fra engelsk til norsk, men i ambassadens oversettelse heter det:

«... hvis ikke fisket i disse farvann blir effektivt begrenset til fartøyer som i ekte forstand hører hjemme i de havner som det i dag blir drevet fiske fra i disse farvann ...»

De skal altså høre «ekte» hjemme der. I «The Guardian», som hadde et stort oppslag om dette onsdag, brukte man uttrykket «historisk hører hjemme i disse havner». Jeg vet ikke om det skal bety «nasjonalt» eller «ekte» – hva det ligger i det, kan jeg ikke bedømme. Mitt spørsmål er imidlertid dette: Er det engelske opplegget mer nasjonalt, om jeg kan bruke et slikt uttrykk – altså at farvannene innenfor 6-milsgrensen er mer forbeholdt de britiske fiskerne – enn de tilsvarende krav som vi stiller fra norsk side?

[56] Fiskeriminister Hoem: For så vidt gjelder det første spørsmålet, om kontakten med fiskerorganisasjonene og næringens øvrige organisasjoner, er det riktig at det ble en del avisskriverier etter presentasjonen av det første memorandumet angående fiskerigrensene. Det viste seg jo at dette skyldtes en del misforståelser, og jeg må få si at det var meget beklagelig at de oppstod. Men ved utarbeidelsen av dette første memorandumet var vi under et veldig sterkt tidspress, som gjorde det meget vanskelig for oss å komme tilbake til organisasjonene med memorandumet etter at det var bearbeidet av Regjeringen og før det ble presentert her. Men der var en misforståelse ved tolkningen av memorandumet som gjorde at generalsekretær Midtgaard avga en uttalelse. Men han har senere erklært – etter oppklaringen av dette – at han er tilfreds med og godtar det, i samsvar med Norges Fiskarlags standpunkt.

Når det gjelder det memorandum som i dag presenteres, er det blitt til på den måte som jeg for så vidt innledningsvis presiserte, nemlig ved hjelp av den nevnte arbeidsgruppen, som sammen med representanter fra Norges Fiskarlag og næringens øvrige organisasjoner har utarbeidet det første utkastet, som da er videre bearbeidet av forhandlingsutvalget og av Regjeringen; men det er ikke gjort realitetsendringer. Vi har denne gangen hatt noe bedre tid, slik at vi har kunnet konsultere organisasjonene om en del endringer som er foretatt.

Jeg kan opplyse at Norges Fiskarlags representant i det rådgivende utvalg, generalsekretær Midtgaard som ble forelagt dette memorandum fredag i siste uke, uttalte at han var fullt ut tilfreds med dette opplegget, og at han også var tilfreds med den måte Norges Fiskarlag var konsultert på i saken.

Når det gjelder spørsmålet om det engelske forhandlingsutvalgs memorandum, er det kanskje litt tidlig å begynne å kommentere det fullt ut. Det må studeres og analyseres, og vi må vel også ta kontakt med engelskmennene for å få deres tolkning av en del uttrykk som er brukt. Men jeg oppfatter jo etter første gangs gjennomlesning også dette memorandum – som for så vidt gjelder beskyttelse innenfor 6-milsgrensen, – slik at man bygger på etableringsreglene. De henviser til EF's etableringsregler, uten nærmere å presisere hva de legger i det. Jeg forutsetter at også de tar dette utgangspunkt når det skal forhandles med EF. Men jeg tror det er litt tidlig å begynne å diskutere i detalj hva det egentlig ligger i dette, før vi har fått en oppklaring fra engelsk side.

Lars Korvald: Spørsmålet om ikke søkerlandene burde ha konsultert hverandre på forhånd forekommer meg fremdeles å være et betimelig spørsmål. Dette gjelder jo spesielt søkerlandene. Det ble understreket tidligere, og man har sett i avisene, at man regnet med at man ville få et utspill fra engelskmennene om fiskeriopplegget, så det var vel ikke ukjent at de ville komme med det.

Danmark hadde samme interesse når det gjaldt Færøyane og Grønland, og jeg synes personlig det ville ha vært rimelig med en koordinering her, selv om vi selv skulle ha gått ut først, og at man hadde hatt drøftinger om hvilke krav man aktet å stille.

[57] Utenriksminister Cappelen: Når det gjelder en koordinering, har det åpenbart vist seg å være et vanskelig spørsmål. Danmark kom jo ut med sitt opplegg faktisk uten at vi var blitt konsultert. Det kan man beklage. Dette skjedde før jeg kom i Utenriksdepartementet. Det danske opplegg kjenner man jo. De mener å få løst sine problemer på den måte som de har lansert dem, ved helt å unnta Grønland og Færøyene. Fisket ved de danske kyster innenfor deres fiskerigrense har så vidt jeg har forstått, ikke særlig interesse i det hele.

Vi har orientert engelskmennene – før de kom med sitt utspill nå, om vårt opplegg, så de var fullt klar over det, men de har altså ikke fulgt opp. Det ligger anderledes an for dem, men jeg vil i tilknytning til det fiskeriministeren sa, også gi uttrykk for den oppfatning at engelskmennene når det gjelder fiske innenfor deres 6-milsgrense, vel i virkeligheten forutsetter at det skal fiskes fra engelske havner.

Når det snakkes om at de bruker uttrykket «i ekte forstand», tar vel det sikte på å utelukke rene proformaarrangementer.

Nå har engelskmennene så vidt jeg vet, ikke i sin lovgivning diskriminerende bestemmelser overfor utlendinger. Så vidt jeg kjenner til, kan vel en utlending i og for seg eie båter og drive fiske fra de engelske kyster uten å være engelsk statsborger. Når de bruker slike uttrykk som de gjør, dekker det vel i realiteten det samme som vi har gitt uttrykk for.

Det var nå den side av saken.

John Austrheim: Eg har ikkje særlege merknader å gjere til det memorandum som er lagt fram, men har først ein kommentar til marknadsordninga generelt. Eg har kanskje eit inntrykk av at når vi snakkar om og kommenterer marknadsordninga for vår fiskerinæring, konsentrerer vi oss vesentleg om førstehandsleddet. Eg trur det er viktig i denne situasjonen og med den utfordringa næringa står framfor, at vi også tar med i bildet dei to andre ledda, både tilverkingsleddet og eksportleddet.

No ser eg at punkt 12 omhandlar tilhøvet tilverkar og eksportør, men like fullt har eg inntrykk av at dette memorandumet ikkje i tilstrekkeleg grad poengterer viktigheten av ei koordinering av desse tre ledd innafor næringa. Eg trur det kan vere nødvendig i det vidare opplegget at ein frå norsk side prøver å presisere at desse tre ledd er sterkt – skal vi si – samanfallande og nødvendige, og eg går ut frå at ein kan kome fram til marknadsordningar som gir moglegheit for ei sterkare koordinering innan desse tre ledd i vår fiskerinæring. Eg ville ha sett pris på om dette var noko sterkare presisert i memorandumet.

Eg har eit par spørsmål til. Punkt 7 omhandlar orienterings- og tilbaketrekkingssprisar. Det er peikt på at tilbaketrekking først og fremst vil vere aktuelt for dei område som ligg langt frå konsumområda. Punkt 7 konkluderer med:

[58] «En bør søke dette problemet løst ved hjelp av en fellesskaplig ordning, som sikrer dekning av de meromkostninger det er med lange frakter av fiskevarene.»

Eg er fullt klår over intensjonane her, ein tar sikte på å ivareta norske interesser; vi ligg langt frå dei store konsummarknadene. Når ein då skal kome fram til ei fellesskapleg ordning, må det vel også gjelde fiskefarty frå andre land som fiskar i dei same områda. – Eg berre reiser spørsmålet om dette svarar til hensikten. Eg er ikkje klår over korleis dette kan verke i praksis, om det vil tilgodesjå norske interesser i den utstrekning eg har forstått er intensjonane frå Regjeringa.

Endeleg til slutt eit spørsmål som ikkje er tatt opp i memorandumet. Eg veit ikkje om det er naturleg å trekkje det inn her, men eg vil gjerne ha nemnt det. Det gjeld fangstar frå farty frå EEC-land, fri landing og eventuelt transittspørsmålet. Er det vurdert i Regjeringa, og kva for konsekvensar kan dette føre til?

Statsråd Hoem: Til det som er sagt om at man i dette opplegget har konsentrert seg for mye om førstehandsomsetningen og kanskje noe mindre om tilvirking og eksport, er å bemerke at dette skyldes at den reguleringsordning som er

iverksatt for EF, i det alt vesentlige bygger på førstehåndsomsetningen. Det er en stabilisering basert på regulering av prisene i første hånd, og for så vidt en ordning som er lik vår, som også bygger på en prisregulering i første hånd – gjennom våre salgslag.

I punktene 12 og 13 peker vi nettopp på de spesielle problemer vi har utover førstehåndsomsetningen. I punkt 12 for så vidt gjelder tilvirkningen, peker vi på vår spesielle struktur med mange små bedrifter, som vi har en egen stabiliseringsordning for etter den nye loven som kom i fjor. – I punkt 13 nevner vi de spesielle reguleringsordninger vi har for eksport. Vi peker på nødvendigheten av alt dette ut fra våre synspunkter, og vi ber om forhandlinger om disse spørsmålene.

Vi peker også på de prinsippløsninger som er ønsket, og vi regner med at vi under drøftingene av disse punktene får anledning til å utvikle i detalj hvilke problemer vi har og hvordan de bør løses på fellesskapsbasis når vi kommer med i det store fellesskap – eventuelt.

Jeg tror ikke det er så godt å presisere dette mer i detalj eller å legge opp en større plan her. Dette er nemlig problemer som i svært stor utstrekning foreløpig er ukjente for det nåværende EF. Eksport fra det nåværende EF er vesentlig et overskuddsproblem – for enkelte fiskesorter og i enkelte perioder. Det alt vesentlige av det som fiskes i det nåværende EF, omsettes innenfor markedet. Det er klart at da kjenner ikke de eksportproblemene på samme måte som vi gjør. – Vi har altså valgt denne måten å presentere dette på.

[59] For så vidt gjelder spørsmålet om fraktordning – dette at vi ber om en kompensasjonsordning på grunn av lange frakter til markedene – og hvilke konsekvenser det kan få for konkurrerende fartøyer fra andre fellesmarkedsland, er det å si at vi vet dette ble drøftet i den rådgivende arbeidsgruppen. Man var også inne på en annen form for løsning som kan tenkes, nemlig at man baserer seg på en ordning med lavere, regulerte førstehåndspriser for de fjernestliggende stedene. Man fant imidlertid, i hvert fall i første omgang, å ville følge opp næringens eget forslag.

Transittspørsmålet er ikke tatt spesielt opp i dette memorandum. Vi ønsker ikke å gi noen konsesjoner her. Men det vi har forutsatt og forutsetter, er at all fisk som landes i Norge også av andre EF-lands fartøyer, må komme inn under nøyaktig de samme omsetningsregler som gjelder for våre egne fartøyer, dvs. at fangstene skal leveres gjennom vedkommende fiskesalgslag, som treffer avgjørelse om hvordan fisken skal benyttes i det enkelte tilfelle.

Gjennom det herredømme salgslagene har etter råfiskloven og gjennom bestemmelsene om landing og anvendelse av fangstene og godkjenning av kjøpere for fangstene, mener man å ha et fullgodt apparat til å hindre transittleveringer.

Formannen: Jeg har lest gjennom dette og er også stort sett kommet til at det vel er en nødvendig utfylling av det opplegg som ble presentert her i vårt forrige møte.

Så vidt jeg har kunnet oppdage, er det ikke noe som en legmann uten videre reagerer på, bortsett fra at jeg i likhet med hr. Austrheim stilte et visst spørsmålstejn ved punkt 7, hvor vidt det innebar en viss subsidiering av utlendinger som vil fiske i

de områder der de vil få muligheter til det i nære norske farvann. Det er mulig at næringen har overveiet det tilstrekkelig. Jeg er klar over at det kanskje også kommer inn et spørsmål om råstofftilførsel til norske fryseribedrifter, og mange synspunkter kan gjøres gjeldende i den forbindelse. Jeg tror i all fall momentet bør holdes under observasjon.

Når det gjelder spørsmålet om de andre fiskerinasjonenes stilling, og særlig da Storbritannia og Irland, må jeg si at vi fikk det inntrykk under reisen der borte at Londonkonvensjonen av 1964 har preget det britiske opplegg meget sterkt. Det er vel også et spørsmål om ikke ordene «nasjonal» og «historisk» går på forholdet til bl.a. Irland og mulighetene for britene til å operere ut fra at Storbritannia ses som et slags hjemmeområde for det hele, i og med at britene har en langt sterkere utviklet fiskerinæring enn irlenderne har.

Men samtidig må jeg også si at jeg har følelsen av at det opplegget som er kommet fra britisk side, kan svekke vår forhandlingsposisjon atskillig. Hvor mye, er ikke lett å si, fordi vi ikke fikk tilstrekkelig tak på om britenes generelle [60] holdning var at man skulle basere seg på de nasjonale fiskerigrensene, og at altså deres 6-milsgrense i relasjon til deres nasjonale fiskeripolitikk på en måte hadde en lignende status som vår 12-milsgrense, eller om man hadde tenkt seg at deres modifiserte ordning på basis av 6-milsgrensen skulle være et mer generelt prinsipp.

Det var det ene spørsmål – om man kunne ha noen mening om det. Jeg forsto at man ennå ikke hadde tolket og gjennomdrøftet det britiske opplegg.

Det andre er om det kan sies noe om reaksjoner i andre land på vårt opplegg. Vi har sett antydning at det ikke bare har vært positive reaksjoner, selv om det har kommet dementier på de mest kategoriske pressemeldinger. I den sammenheng kan det være av interesse å vite hvorledes en vurderer mulighetene for de senere faser i forhandlingene å kunne fastholde et opplegg som det vi har presentert.

Utenriksminister Cappelen: Vi får jo forskjellige meldinger – fra samtaler som våre folk ute har snart med den ene og snart med den annen. Men mitt generelle inntrykk av dette er i hvert fall at det ikke skal bli lett for Norge å få akseptert vårt opplegg.

På den annen side er det også mitt inntrykk at de vi har snakket med i Europa og ellers, forstår at dette er et overordentlig viktig problem for oss. Men jeg må si at mitt inntrykk er at vi vanskelig kan regne med å få virkelig sterk oppslutning fra de andre søkerland om vårt standpunkt, så på disse områder tror jeg vi må slåss nokså alene. Det er mitt foreløpige inntrykk, det vil jeg si. Det er ingen grunn til å legge skjul på at dette blir et kardinalpunkt for oss. Det er et vanskelig spørsmål; de andre ser litt annerledes på det. Problemene er ikke så store for dem. De har visse andre utgangspunkter – slik som engelskmennene har det i Londonkonvensjonen, som tydeligvis har spilt en viss rolle for dem. De legger vekt på en løsning som kan være akseptabel for dem og som de samtidig mener kan aksepteres. Men vi kan ikke akseptere noen 6-milsgrense, hvilket vi også har gitt uttrykk for når det har vært spørsmål om det.

Magnus Andersen: Jeg vil bare kort si at etter å ha gått igjennom dette memorandumet, synes jeg at Regjeringen langt på vei har varetatt de sentrale spørsmål som reiser seg for fiskeriene i forbindelse med et eventuelt norsk medlemskap i EF.

De spørsmål som er nevnt av bl.a. hr. Austrheim og hr. Korvald, mener jeg også til en viss grad er tatt opp, så jeg har ingenting å bemerke til dette memorandumet. Jeg tror det er et meget godt utgangspunkt å starte opp med i de videre forhandlinger.

[61] Jeg vil bare slutte med å si at jeg håper det i denne forsamling fortsatt vil bli vist like stor interesse for fiskerispørsmålene som det har vært gjort hittil.

Statsminister Bratteli: Jeg vil bare si et par setninger for å presisere det problem en egentlig her behandler, nemlig spørsmålet om mulighetene for støtte fra andre *søkerland* til den norske fiskeripolitikk. Men det er bare én side av saken. Den andre siden av saken, og som vi i det nærmeste vil stå overfor, er vurderingen hos de seks nåværende medlemsland, deres syn på og standpunkt til det norske fiskeriopplegg. Jeg tror det er riktig, det som sies her, at vi vel i og for seg ikke har noen grunn til å vente at de tre andre søkerland skal være spesielt mer samarbeidsvillige omkring norske fiskeriinteresser enn de seks land er som allerede finnes innenfor Fellesskapet.

Hvordan en vil vurdere mulighetene i forhold til de seks fellesskapsland, får vi vel ikke vite noe om før forhandlingene er kommet noe lenger frem. Men det falt et par – tre uttalelser som kanskje kunne virke litt uklare akkurat på dette punktet, og jeg presiserer at når en i denne sammenheng – og med det utgangspunkt en har i denne saken i dag – snakker om mulighetene for støtte, så er det støtte fra de andre *søker*-land det er snakk om.

Formannen: Mitt spørsmål gjaldt altså reaksjoner blant de andre land.

Utenriksminister Cappelen: Vi har ennå ikke fått noen reell, offisiell reaksjon.

Tor Oftedal: Jeg vil bare peke på en liten side av saken: det er mulig den ikke har så stor betydning. Men i Irland fikk vi en følelse av at det norske fiskeriopplegg kom inn i den innenrikske strid i dette landet, hvor det store opposisjonspartiet Fine Gael ga uttrykk for kritikk mot regjeringen for at den ikke hadde vist den samme dristighet og pågåenhet som den norske i denne saken.

Vi hadde også en følelse av at man innen det irske regjeringsparti så med stor interesse og sympati på det norske utspill, men at man kanskje hadde visse reservasjoner. For så vidt kan man si at den irske regjering står under et press innenfra, og spørsmålet er om man fra norsk side kan gjøre noe for å komme bedre på talefot med den irske regjering om disse nye spørsmål enn det som allerede har vært tilfelle. Jeg bare nevner dette som et lite moment i saken.

[62] Formannen: Da oppfatter vi dette som en henstilling til Regjeringen om å undersøke muligheten for nærmere kontakt med Irland.

Ingen flere har bedt om ordet, og vi kan konstatere at det stort sett er tilfredshet med det opplegg som her er lagt fram, med de kommentarer som er kommet til uttrykk.

Vi har et kort memorandum til som gjelder etableringsretten.

Statsråd Kleppe: I motsetning til det som gjaldt for fiskeriene, er det i dette memorandumet bare spørsmål om overgangsordninger, slik at man i tillegg til den rent tekniske tilpasning som vi i alle fall får, foreslår en økonomisk tilpasningsperiode på 5 år.

Denne saken har vært nevnt fra norsk side allerede 30. juni 1960 og ble gjentatt i et muntlig innlegg i Brussel den 4. mai i år. Det man her gjør, er å følge opp dette – ved å bygge på en rapport som allerede forelå i fjor høst – i form av en formell anmodning om å få en overgangsperiode på inntil 5 år for iverksettelsen av direktiver som gjelder industri, bergverk, håndverk og også handel og mellommannsvirksomhet. Rådsdirektivene er i memorandumet også nevnt med nummer. Innholdet i dem er nærmere oppsummert på side 123 i den rapport fra Markedsutvalget som ligger ved stortingsmeldingen om markedsproblemene, og jeg skal ikke oppta tiden med å si mer om det. Hvis det er spørsmål om detaljer, kan man komme tilbake til dette.

I memorandumet viser man for øvrig til de spesielle norske problemer når det gjelder tilpasningen på enkelte områder, og da særlig til det forhold at vi har små enheter sammenlignet med det som ofte er tilfelle i fellesskapslandene.

Jeg vil også i denne sammenheng peke på at når det gjelder de mer langsiktige problemer på dette område, må man i særlig grad basere seg på interne tiltak, og dette er det spesielt redegjort for i stortingsmeldingen. Her er det tale om en økonomisk tilpasningsperiode på 5 år etter at en eventuell avtale er trådt i kraft.

Formannen: Jeg har oppfattet det slik at man ikke her tar opp hovedkomplekset omkring de langsiktige vurderinger. Det må være basis for en egen debatt.

Men er det noen som vil ha ordet til selve dokumentet?

[63] John Austrheim: Med dei reservasjonar som formannen nettopp tok, kan det kanskje gå. Eg stussa noko ved første setninga på side 2. Det er altså på føregående side vist til våre konsesjonslover, og så står det:

«De av våre bestemmelser på dette område som strider mot ikke-diskrimineringsprinsippet i Roma-traktaten, er man fra norsk side beredt til å oppheve.»

Det kunne kanskje vore ønskjeleg å få ei nærare presisering av kva område dette gjeld. Er det slik å forstå at det går på dei meir spesifikke områda som er nemnde til slutt? Det står slik for meg at den første setninga er nokså «romsleg» formulert. Eg var ikkje utan vidare villig til å akseptere ei oppheving utan ei nærare

spesifisering av kva område dette gjeld, så eg må få lov til å stille det spørsmålet og kanskje ta ein reservasjon.

Statsråd Kleppe: Ikke-diskriminering i forhold til Roma-traktaten gjelder statsborgerskap og ikke noe annet. Dvs. at på de områder hvor vi har lovgivning som fullt ut dekker behovet for kontroll fra samfunnets side, f.eks. for jordbruket – hvor vi har en meget omfattende lovgivning som vil være dekkende, er det vanskelig å se at man skulle kreve andre regler for borgere fra fellesskapslandene enn for nordmenn.

Når vi spesielt har tatt opp industri og handel, er det fordi vi mener det er på disse områdene en i første rekke kan vente interesse fra utlendingers side. Man har heller ikke på disse områder en så klar og omfattende lovgivning som f.eks. på jordbruksområdet. I virkeligheten er det et begrenset antall bestemmelser i norsk lovgivning som uttrykkelig innfører andre regler for nordmenn enn for andre lands borgere. Det er et lite antall, og det er i stor grad konsentrert til den såkalte konsesjonslovgivning, som dekker det vesentlige av området til de direktiver som er nevnt nederst på siden – industri, bergverk og håndverk. Vi har føyet til handel, særlig fordi det indirekte kan ha betydning for norsk industri.

Knut Frydenlund: Bare et kort spørsmål: Er det noen blant de andre søkerland som også har gitt uttrykk for noe ønske om en tilsvarende overgangsperiode?

Statsråd Kleppe: Vi har ikke full oversikt. Vi vet at det er bedt om overgangsordninger, men detaljer kan jeg ikke uten videre gjøre rede for. Hvis komiteen ønsker det, kan vi selvfølgelig komme med en slik oversikt.

Formannen: Nå er det stortingsmøte. Er det noen som på dette stadium vil gi uttrykk for sitt syn på dette dokumentet?

Utenriksminister Cappelen: Vi akter å overlevere dette i morgen. Vi er derfor ute i siste liten.

Formannen: Jeg forstår det.

En er da klar over at når det gjelder det langsiktige spørsmål, er det tatt visse reserver, men en regner med at dette er ment å skulle vareta våre interesser i en overgangsperiode.

Så er det spørsmål om å avgi ikke-behandlingsinnstilling for den saken som hr. Thyness er ordfører for. Jeg kan ikke se at komiteen kan greie å behandle den før denne sesjonen slutter. Jeg håper man er enig i det.

(Fra salen: Ja).

Videre foreligger et kommuniqué fra statsministermøtet i Lisboa. En vil dessuten fortrolig få utdelt utenriksministerens innlegg, tilsvarende fra den

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

Møte mandag den 7. juni 1971 kl. 9.00

portugisiske og den greske utenriksminister, og generalsekretær Brosios innlegg. Dette vil bli lagt i medlemmenes hyller, eller dere vil få det direkte fra sekretæren.

Neste møte blir mandag den 14. juni til samme tid. Da tar vi opp Svalbard-saken, og man kan eventuelt også komme inn på de dokumenter som foreligger fra Lisboa-møtet.

Møtet hevet kl. 10.10.